

Η Αζήση τὸ Ρουφὸ
(παιδί)
Τῆς Πάτρας τ' ἀγ-
χρονόπουλο!

Ἔτσι ἀγχίζει τὸ ἐγχομιστικὸ τραγούδι τῆς ἱστορικῆς πολιτείας μὲν ἢς οἰκογενεῖς τῶν Ρουφῶν Κανακάρηδων, ποὺ ἡ καταγωγή τῆς ἀνάγεται σ' ἕνα Σικελιῶν ἀρχοντα, μεταναστεύσαντα πρὸς

ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ

**“ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ
Τ' ΑΡΧΟΝΤΟΠΟΥΛΟ,**

Θάνατος Ρυφῶς Κανακάρης, ἀρχοντας, γραμματικῆς, ἀγωνιστής. Πῶς ξεγέλασε τὸν Τεῦρκο γιάτρο. Παρὰ λίγο στὴν κρεμάλα. Ἀντιπροσδρες τοῦ Ἐκτελεστικοῦ. Τὸ ἐπεισόδιό μετ' τὸ γυῖο του. Ὁ γέρος ποὺ ἔξυνη φάρμακ. Κανακάρης καὶ Ἄμιλτων. Τὸ κωμικοτραγικὸ τοῦ ἐπεισόδιό μετ' τὸ Φρουράρχο Ἀρχεροκρινθίου, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

πέντε αἰώνων στὰς Πάτρας. Ἔνας ἀπὸ τοὺς ἐπισημοτέρους ἀπογόνους τῆς Ἑλληνο-οικεικλιῆς αὐτῆς οἰκογενείας ἦταν καὶ ὁ ἀγωνιστής Θάνατος Κανακάρης, μετ' τὴν περιπετειώδη ζωή καὶ τὰ περίεργα ἀνάδοτα.

Ἡ μητέρα του Ἀγγελική ἦταν ἡ θραυσιότερη γενναία τοῦ Μωρή, σωστὴ ἀρχόντισσα. Ἀπὴν ἐφρόντιζε νὰ μορφώσῃ τὸ Θάνατο τῆς μετὰ τοὺς καλύτερους διασκόλους τῆς ἐποχῆς καὶ νὰ τοῦ καταρτίσῃ (σπάνιο γὰ τὰ χρόνια ἐκεῖνα) σωστὴν ἀξιολογίαν. Νεώτατος ἀξίωμα ὁ Θάνατος Κανακάρης ἐθεωρεῖτο σοφός καὶ εἶχε ἀξιολογίαρῆα μετ' ἀγαθῶν Ἑλληνοστῶν τῆς Ἐφιάλης καὶ προστάτων μετ' τὸν Κορνή. Στὰ 1785, δηλαδὴ σὲ ἡλικία 25 ἔτων, ὁ Θάνατος Κανακάρης διορίσθη προσκόπος τῶν Πατρῶν, φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ διαγωγή του δὲν ὄρασε στοὺς Τοῦρκους διοικητὰς, γιατί διαγράφε ἀντιρροήσεις στὶς φρολογίες του καὶ ἐπέτανε ἀναφορὰς στο Σουλτανοῦ ἐναντίον του. Στὰ 1816 ἀλλάσῃ τὸ Γεν. Διοικητῆς τοῦ Μωρήθι τὸν ἐπέλασε στὴν Τριπολιτοῦ καὶ τὸν ἐφρόντισε στο... σπῆτι τοῦ Ἀληγιάττην.

— Δὲ θὰ σὲ ἀρήσω ἐλευθέρω, τοῦ εἶπε ὁ πασάς, ἀν δὲ δεχταίς ὄλους τοὺς φόρους!

— Ἐνε παρώνους ἡ φρολογίες αὐτῆς καὶ δὲν τῆς δέχοντα, ἀπάντως ἦσαν ὁ προσκόπος.

Ἦστερ' ἀπὸ λίγες μέρες ὁ Ἀληγιάττης πῆγε στοῦ Διοικητήριου καὶ εἶπε τοῦ πασά:

— Πασά μου, ὁ Κανακάρης εἶνε βαρετὸ ἀρρωστος. Θὰ πεθάνῃ!

— Καλὰ, θὰ στείλω τὸ γιάτρο μου, ἀπάντως ὁ πασάς.

Μόλις ὁ Κανακάρης ἔμαθε ὅτι θάθότανε ὁ γιάτρος τοῦ πασά, ἔβαρε τὸ πρόσκοπο του μετ' ὄπλα, γιὰ νὰ προσκοπιθῇ ὅτι ἔχει ἴατρον (ζωοῦν). Ὁ Τοῦρκος Ἀσκήλατῆς, ἠπεινταλῆς πρώτης τάξεως, τὸ πῆστερε, καὶ πῆγε καὶ εἶπε στοῦν πασά ὅτι ὁ φρολοσμένος εἶνε ἐτοιμοθάνατος! Ἀπὸ τότε ἡ ἀγροτική φρολιξὶ τοῦ Κανακάρη ἐλαττώθηκε καὶ ὁ δῆθεν ἀρρωστος, ἕνα ὄραδο, πῆρε ἀπὸ τὸ παράθυρο στὰ ζευγαῖα τοῦ γεωτονικοῦ σπαιτοῦ, καὶ ἀπὸ κεῖ πῆρε δρόμο γιὰ τὴν Πάτρα!

Στὴν Πάτρα, ὁ φιλοπατορὸς Παπαγεωργίου, δεσπομῆνός τοῦ Ρουσσικοῦ Προέσιου, τὸν ἔβαλε χωρὶν σὲ Ρουσσικοῦ Ζαχαρὶ καὶ τὸν ἔστειλε στὴν Κορινθία. Καὶ ὁ Κανακάρης, δὲν εἶχε ἀνάγκη νὰ χωρῆ, Ἀλεξανδρία, παρουσιάστικε στὴν Ὑψηλὴ Πύλη, ἔβέθεσε τῆς παρουσίαις καὶ τῆς κλειψῆς τοῦ πασά καὶ πῆγε τὴν ἀναζήτησά του...

Ἐκεῖ, φαίνεται, ἐπιβῆ ὁ Κανακάρης στὰ μεστήρια τῆς Φιλίας Ἐταιρείας, λίγο ὅμως ἔλειπε νὰ χωρῆσθῃ μετ' τὸν Πατριάρχη Γεωργίου καὶ τοὺς ἄλλους ἐθνοσώζοντες. Ἐντύγως ἔμαθε ἐγκομῆς τοὺς σκοπούς τῶν Τοῦρκων καὶ χωρῆτικε στὴ Ρουσσικὴ Προεδρία. Ἀπὸ κεῖ, μετακινούμενος, πῆρε σ' ἕνα χωράδι Ὑδραῖου, ἔτοιμο νὰ κινήσῃ, ἔφτασε στὴν Ὑδρα, καὶ ἀπὸ κεῖ στὰς Πάτρας.

Ἡ φρολιξὶ τῆς Ἐπαναστάσεως ἐφρόντιζε ἰδὴ ὅλη τὴν ἀγωνιζομένην Ἑλλάδα. Ὁ Θάνατος Κανακάρης ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς λιγοστοὺς μορφωμένους ἀγωνιστὰς, ἀλλὰ καὶ γενναίος. Μετ' τὴν περὶν καὶ μετ' τὴν πάλαι πολεμήσαν γενναία γιὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Πατρίδας, καὶ ἔχων τὴν γενναίαν ἐκτίμησιν γιὰ τὴν φρονομάδα του. Στὴν πρώτη Ἐθνική Συνέλευσι, στὴν Ἐπίδαυρο, ὁ Κανακάρης ἐξελέγη Ἀντιπροσδρες τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, καὶ ἀγρότερο Πρόεδρος. Καὶ τότε συνῆθη τὸ ἀζόλοφο ἐπεισόδιό ποὺ φανεροῦναι τὸ χωρῆτικη του:

Λίγες μέρες μετὰ τὴν ἐξλογίαν του, καὶ ἔνδο δεσποκίτανε στὴν Κόρινθο, ἔπεσε στὰ χεῖρα τῶν Ἑλλήνων τὸ Κάρτο τοῦ Ἀρχεροκρινθίου, μετ' ἀσκήσῃ, ποὺ φῆκε ὅτι ὅλα τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου ἐκπρόσβοντο ἐθνικήν λερονία. Κατὰ τὴν ὄρα τῆς παραδόσεως τῶν Τοῦρκων παρῆστατο καὶ ὁ μοναχοκρινθὶν τοῦ Πανδῶν Βενέζελος Ροῦφος Κανακάρης, ὁ ὁποῖος ἐδιώκετο ἀπὸ τὰ λάφυρα ἕνα ἀπομωκρῆντο σπαιδο, τὸ ἔστειλε καὶ πῆγε στὴν Πάτρα. Μόλις τὴν εἶπε αὐτὸ ὁ πασάς του, ἀγροίερε, διέταξε 15 στρατιωτοὺς νὰ πᾶνε στὴν Πάτρα, νὰ συλλάβουν ἀμέσως τὸ γυῖο του καὶ νὰ τὸν φέρουν στὴν Κόρινθο. Ἡ διαταγὴ ἐτετέλεσθη. Ὁ Πρόεδρος—πατῆρας διέταξε τότε νὰ παραταχθῇ ὁ στρατός, καὶ ἐκεῖ ἐπῆρε ἀπὸ τὰ χεῖρα τοῦ γυῖο τοῦ τοῦ σπαιδο καὶ τὸ παρέδωσε στὴν ἐπιτροπὴ τῶν λαφύρων. Θὰ ἐξετελέξῃ

δὲ περισσοτέρω τὸ γυῖο τοῦ, δέροντάς του, ἀν δὲν ἐμεσολαβοῦσαν οἱ παρῆσταμοῖν στρατιωτοί. — Πρόεδρε, φτάνει, τὸν ἐσπινοῦλεψε ὁ Κολοκοτρινοῦ, μὴ ντροπιάσῃς ἄλλο τὸ παιδί σου!...

Ἀγρότερο, ὅταν τὸ Ἐκτελεστικὸν δέμνε στὴν Ἐριμόνη, ὁ Ἄγγλος Ναυάρχος Ἀμίλτων, ἀκούγοντας νὰ γίνεαι αἱ πολὺς λόγους γιὰ τὸν

Κανακάρη, θέλησε νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ, καὶ πῆγε στοῦ Κιβερέγιου. Μπαίνοντας, εἶδε στὴν ἀλῆ ἕνα γέρο, φροζικά ντυμένον νὰ εἶναι φρονα.

— Θέλωμε νὰ ἴδομε τὸν Πρόεδρο τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, εἶπε ὁ δεσπομῆνός ποὺ συνόδεσε τὸ Ναυάρο.

— Ὅσιε πᾶνο, ἀπάντως ὁ γέρος, καὶ σὲ λίγο ἔρχετα.

Μόλις ὁ γέρος ἐκεῖνος ἐτετέλεισε τὸ καθήκον τῶν φροφῶν καὶ ἔπιανε τὰ χεῖρα του, ἀνέβηκε νὰ ἐποδεχθῇ τοὺς ἐπισκέπτες του. Φαντασθῆτε ὅμως τὴν ἔκπληξιν του, ὅταν τὸν ἀζοναν νὰ λέη:

— Λοῦπον, ἐγὼ εἶμαι ὁ Πρόεδρος! Καλῶς ὄσιετα.

Μὲ δυσκολία τὸν εἰσέταρε, γιατί εἶχαν ἀκούσει ὅτι ὁ Θάνατος Κανακάρης ἦταν πλοῖσος πρὸ τοῦ Ἄγωνα, καὶ τοῦ τὸ εἶπαν.

— Ἐ, ἀν δὲν ἐκάνεμε ἔτσι, ἀν δὲν ἐθροιάσαμε τ' ἀγαθὸ μαζ γιὰ τὴν Πατρίδα, ἀπάντως ὁ Κανακάρης, θὰ εἶμαστε ἀνάξιοι τῆς προεστιάσεως καὶ τὸν σηματοῖνισμας.

Ἦς δείγμα τοῦ ὄρους μετ' ὁποῖον ἔγραψε ὁ Θάνατος Κανακάρης, παραθέτομε τὴν ἀζόλοθη διαταγὴν τοῦ σὲ Γάλλο φιλέλληνα:

Ἐνναία κολονη Φίλιππε Γκιουρῶν!
Ἀδορῆσθε ν' ἀπέλθετε εἰς τὸ Καστέλο
Μπουρζελί, ἀντικρυς τοῦ φροφουρίου Νεοπύλου
καὶ γὰ μεταχειρισθῆτε ὄσους τρόπους
Σὰς ὀδηγήσει ἡ ἐκπρόσθητικὴ τέχνη σας, διὰ
νὰ κατακαύσῃτε τὴν ἐνδομὴν τοῦ φροφουρίου
χωρᾶν, καὶ γὰ τρομάξῃτε τοὺς ἐχθροὺς τῶν
γίων Ἑλλήνων Ὀθωμανοῦς, διὰ νὰ ἔλθουν
εἰς συμφωνία τῆς παραδόσεως τοῦ φροφουρίου.

1822 Ἰουλίον 29, Ἀρχολογίος Κόλλος.
Ὁ Πρόεδρος
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΑΝΑΚΑΡΗΣ.

Μετὰ τὴν παραδοσὶν τοῦ Ἀρχεροκρινθίου στοὺς Ἑλλήνες, φροφάροχος εἶχε διορισθῇ ὁ πρὸ ἀκατάλληλος, ἡ καλύτερα, ὁ πρὸ γελοῖος τύπος τῆς Ἐπαναστάσεως: Ἔνας πρῶην... καλοῦργος, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τοῦ Ἄγωνα εἶχε μεταφροφωθῇ σὲ στρατιωτικό. Φροφῆς εἶχε μεταφροφωθῇ ἐπὶ τῆς ἀριματοῖνους σὲ ἀνατιετοῦ, καὶ ἀφῆντας τὸ καλογεωμῆστικὸ ὄνομα του, εἶχε μετονομασθῇ, ἐπὶ τὸ Ὀμηροκροῦτον... Ἀχιλλεύς!... Ἐβγάσε ὄσωνα πατριωτικῶς λόγους, ἔφρονη κομμοσπορῆς καὶ θε φροφὰ ποὺ ἀναγγέλλονταν Ἑλληνική νίκη,

ἐφρόντιζε ὅμως νὰ στέχη μακριὰ ἀπὸ τῆς μάχης. Πῶς τὰ χωρῆρε νὰ τὸν διορίσαν Φροφάροχο τοῦ Ἀρχεροκρινθίου καὶ νὰ τοῦ παραδόσαν ὄλους τοὺς φρολοσμένους στο Φροφῆρο αὐτὸ Ὀθωμανοῦς ἀξιολοῦτος, εἶνε μεστήριο.

Ὅσοσποῖτο ὁ χωρῆος αὐτός Ἀχιλλεύς ἦταν στὶς δόξες του, ὡς στὴν ἡμέρα, ποὺ ὁ Ῥαμῆλλιος, μπαίνοντας στὴν Κορινθία, ἐπολοκῆρε καὶ τὸ Κάρτο. Περὶτροπος τότε ὁ Ἀχιλλεύς, διαστῆρε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν Ἀρχεροκρινθίον, χωρῆς νὰ κινήῃ τὴν παρακωική ἄστικα. Τὴν τελευταία ὅμως στιγμὴν διέταξε νὰ σφάξῃ τὸν Ὀθωμανοῦς ἀξιολοῦτος καὶ τῆς χωρῆσσεῖς του, καὶ τοὺς ἔσφαξαν ὄλους μετὰ στὰ κελιά τῶν ἀζονα καὶ τὸν περιφρομὸ γιὰ τὸ πλοῖτον τοῦ Κισμῆμπετη! Ἔπειτα, ὁ Ἀχιλλεύς καὶ οἱ γενναίοι του τοῦβαν στὰ πόδια.

Ὅταν ἔγινε γνωστὴ ἡ πράξις αὐτή, οἱ Ἑλλήνες πολιτικοὶ καὶ οἱ στρατιωτοὶ ἔφροφαν.

— Ὁ ἄτιμος! εἶπε ὁ Κανακάρης, μᾶς ἐντροπιάσε τὸν Ἄγωνα!

(Πρέπει νὰ σημειώσῃ ὅτι οἱ δεσπομῆνους αὐτοῦ Τοῦρκου ἀξιολοῦτοι ἔνδο ἦσαν στρατιωτικοὶ, ἀλλὰ κομμοσπορῆα, γεννημένο στο Μωρήθ).

Ὅσοσπο ὁ Ἀχιλλεύς εἶχε τὴν ἀνάδεικτα νὰ παρουσιάσθῃ στοῦν Πρόεδρο τοῦ Ἐκτελεστικοῦ καὶ νὰ τοῦ ἀναγγεῖλῃ τὸ χωρῆτικημά του! Τὸν δεῖρε νὰ ἠγνακίῃ ἀγὰ μετ' ντομῆτες. Τὶ ἔγινε τότε, μᾶς τὸ διηγεταί παραστατικῶτα ὁ ἱστοριογράφος Α. Ρουδάς:

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ Η ΣΚΕΨΙΣ Σ' ΕΝΑ ΚΟΜΜΕΝΟ ΚΕΦΑΛΙ;

Ένα άλυτο επιστημονικό πρόβλημα. Λειτουργεί ή σκέψις μετά την καρατέμναι; Η προσπάθειες των επιστημόνων. Η καρατέμναι της Μαρίας Άντουανέτας. Η κτηνωδία του δημίου. Κοκκίνιας πράγματι ή νεκρή βασιλίςσα; Η καρατέμναις του άββα Μπρουνώ. Το πείραμα του δικηγόρου Δομνίκ. Το κεφάλι του καρατεμνθέντος άπαντά !... Το κεφάλι του Έλληνας κακεύργου Άρτέμη, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

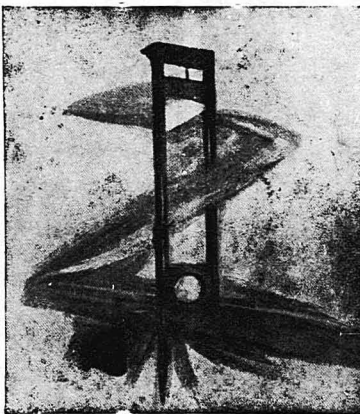
ΠΕΙΡΟΥΣ επιστήμονας άπασχόλησε ως τώρα το πρόβλημα άν ένα ανθρώπινο κεφάλι έξακολουθεί να διατηρή συνειδησι της ζωής, έστω και για λίγες στιγμές, μετά την άποκοπή του από το σώμα. Το σοβαρότατο αυτό ζήτημα προσέβλεψε και δικαίως την προσοχή πολλών επιστημόνων. Τά πειράματα όμως που διεξήχθησαν δεν έδωσαν θετικά άποτελέσματα, λόγω των τρομερών δυσκολιών που παρεμβάλλονται στην έξακρίβησι του άλλου αυτού γράφου. Όλίγες μαρτυρίες υπάρχουν σχετικώς, αλλά κι αυτές δεν προσφέρουν τίποτε το όριστικό στους έρευνητάς του προβλήματος.

Λέγεται π.χ. μεταξόν των άλλων ότι κατά την καρατέμναι της άτυχούς βασιλίςσης της Γαλλίας Μαρίας Άντουανέτας, μόλις έπεσε το κεφάλι της καταδίκου, ο δήμος το πήρε και το σήκωσε ψηλά για να το έπιδειξη στο πλήθος. Για να ευχαριστήσει μάλιστα το μανόμενο λαό έδωσε ένα δυνατό μπάστο στο πρόσωπο της νεκρής! Και τότε, κατά τη θεαίωσι αυτού του ίδιου του δημίου, τά μάγουλα της βασιλίςσας κοκκίνισαν !...

Άλλά ή σπουδαιότερη μαρτυρία που υπάρχει σχετικά μ' αυτό το ζήτημα, όφειλεται στον έπιφανή Γάλλο δικηγόρο του περασμένου αιώνου Δομνίκ, έναν από τους πιο ενθουσιαστές νομικούς της εποχής του. Ο Δομνίκ παρίστατο ως συνήγορος κάποιου κακούργου του άββα Μπρουνώ, κατηγορουμένου για φόνο, τόν οποιο όμως δεν κατώρθωσε, παρ' όλες του τις προσπάθειες, να γλυτώσει. Ο πελάτης του καταδικάστηκε σε θάνατο.

Μετά την έκδοσι της καταδικαστικής άποφάσεως, ο Δομνίκ, τόν όποιον ένδιέφεραν έξαιρετικά και τά επιστημονικά ζήτηματα και μάλιστα τά σκοτεινά και άλυτα, έξήτησε να έπισκεφθή το μελλοθάνατο στο κελλί του. Η σχετική άδεια έξεδόθη και μια νύχτα ο διευνητής τών φυλακών ώδήγησε τόν έπιφανή δικηγόρο στο κελλί του άββα Μπρουνώ και τόν άφησε μόνον μέ τόν κατάδικο.

Μπρουνώ, είπε τότε στον κατάδικο ο συνήγορός του, ο σκοπός της έπισκέφσεως μου δεν είνε, καθώς καταλαβαίνεις, να σου άνακουνώσω την άποτυχία τών ενεργειών μου για τή διάσωσί σου. Έρθε να σου προτείνω ένα πείραμα που άν πετύχει, θα είνε ένα από τά κοσμοιστορικώτερα γεγονότα της εποχής μας. Είσαι ένας άνθρωπος πολύ μορφωμένος και γνωρίζεις πόση σπουδαιότητα έχει το πρόβλημα άν έξακολουθεί να μένη κανένα ίχνος αισθήσεως στο κεφάλι του ανθρώπου άπου άποκοτεί από το υπόλοιπο σώμα. Το πρόβλημα αυτό, καθώς έξέρεις, δεν κατορθώθη ποτέ να λυθί για τόν άπλούστατο λόγο, ότι οι κατάδικοι μέ τους όποιους οι γιατροί προσάθισαν νάρθουν σε σχετική συνεννόησι, κατερούμαζαν λίγο πριν πέσει ή μάχαιρα του δημίου κι' έχισαν τήν ψυχαίμα τους. Έσύ όμως έξεις και νομιστήν και θάρρος...

Προέδρος ήκουε ταύτα αιωλών. «Έπειτα, άφου ένέκνωσε το λινόν άβημα του προγεμιάτος του εις πυλόνος, και έθέρμανε άταράχως έν τώ αυτώ τηγνιάφ ποστίνα ύδατος, ως δια να πλύνη το τηγνιάφ, άντι τούτου περιέχισε δια τόν ύγρον τόν άνανδρον φρούραχον! Έστεργε έπειτα το τηγνιάφ κι' έμελάνωσε και το πρόσωπον αυτού, έπιφανώς: —Τοιαύτη όφειλετο άμοιβή δια τήν μικρονομίαν και τήν άνασχυρίαν σου, άφου έροβήθης, όπως λέγεις, τούς νόμους! ». Το περιστατικόν τούτο, διαδοθέν άμέσως, έπροξένησε τίσσην έντύπωση, ώστε ο καυχματίας φρούραχος μετ' όσον πολύ ηύκοτόνησε.

Ο Άγγλος συγγραφέας Χάου, γράφοντας και αυτός το παραπάνω έπεισόδιο, παρατηρεί:

«Τόση ήταν ή τήνησι της συνειδησεώς του (του Άχιλλέως), ώστε έπραξε κακούργημα σπάνιο για τήν Έλλάδα. Γιατί ποτέ δεν θυμώμαι ν' άκουσα άλλο τέτοιο, έκτός εκείνων που άπτοκτονούσαν για να μη πέσουν στα χέρια τών Τούρκων».

Ο Θάνας Κανακάρης δεν έζησε να ιδή τ' ένδριο του πραγματοποιομένου. Πέθανε στην Έσμονήν, στις 14 Ιανουαρίου 1823. Έως να πέθανε και από δικού του λάθος. Ο γιατρός του είχε διορίσει να πάρη για φάρμακο καθαριστικό ζεμτιών κανών». Εκείνος όμως πήρε μεγαλύτερη δόσι και τόν έξάντλησε και του έφερε το θάνατο.

—Τι θέλετε να κάνω δηλαδή; ρώτησε άνυπόμονα ο κατάδικος.

—Θέλω, είπε με σταθερότητα ο Δομνίκ, μετά την καρατέμναι σου να μέ πληροφορηθείς μ' ένα συμφωνημένο σημάδι ότι ο έγκέφαλός σου λειτουργεί, ότι το χτύπημα της λεπίδας δεν παρέλυσε άμέσως όλη τή δύναμι της βουλήσεώς σου. Θέλω ν' άποκριθής σ' ένα έρώτημα που θα σου υποβάλω ένα δευτερόλεπτο μετά την έκτέλεσι...

—Θέλετε δηλαδή να σάς... μιλήση το κεφάλι μου; ρώτησε μ' έξαυσι ο άββάς που είχε γίνει πελιδνός και θημάτμε με νευρικότητα μέσα στο κελλί του.

—Άν όχι να μιλήση, παρατήρησε ο δικηγόρος, τουλάχιστο να συνεννοηθί μαζί μου μ' ένα σημάδι. Παραδεχόμαι ότι ή αγαθία άμορραγία άδυνατεί τόσο πολύ το κεφάλι, ώστε καθιστά άδύνατη τήν όμλια. Δεν πιστεύω όμως να είνε ικανή να έμποδισή μια μικρή ύσπασσι του προσώπου.

—Θά σάς παρακαλέσω να μου εκθέσετε καθαρά το σχέδιό σας, είτε ο μελλοθάνατος.

—Άκουσε... Κατά τή στιγμή της καρατεμνσεώς μου, εγώ θα στέκομαι κοντά στο δήμο και πριν ή μάχαιρα πέσει θα σου ύπενθυμώσω ψυθωριστά τή συμφωνία μας. Κατόπιν, μόλις κοτεί και πέσει το κεφάλι σου, θα το σπρώξω άμέσως, θα το φέρω κοντά τά χείλη μου και θα σου φωνάξω:

—ε'Απάντησε! Άπάντησε!

Άν έού έκείνη τή στιγμή έξεις ίχνος αισθήσεως και άντιληφθείς τά λόγια μου, θα μου το δείξης χαμηλώνοντας και σηκώνοντας δύο φορές το βλέφαρό σου. Πρέπει να έξερής ότι μέ τις δύο αυτές άπλες κινήσεις θα έξυπηρετήσης τήν επιστήμη όσο κανένας άνθρωπος δεν τήν έξυπηρετήσε μέχρι τώρα. Θά θέλησης λοιπόν να τά κάμης;

Ο Μπρουνώ σταμάτησε το νευρικό περίπατο του. Έμεινε για λίγες στιγμές θυθισμένος σε σκέψεις και κατόπιν είπε:

—Ναι, θα το κάμω, χάριν της επιστήμης.

Τήν ήμέρα της καρατεμνσεώς, ο Δομνίκ βρισκόταν από τις πέντε το πρωί κοντά στον κατάδικο. Ο μελλοθάνατος έπαι ένα φλυτάνι καρφέ με λίγο ρομύμ, κι' ύστερα τόν παρέλαβε ο δήμος για να τόν ώδήγηση στην αβλή τής φυλακής όπου θα γνωστανε ή έκτέλεσι.

Ο ίερέας που συνώδεσε το Μπρουνώ τόν φίλησε στο μέτωπο όταν φτάσανε μπρός στη λαμητόμο και τού είπε μερικά παρηγορητικά λόγια. Κατόπιν, μόλις ο κατάδικος φίλησε τήν εικόνα του Έσταυρωμένου, οι βοηθοί του δημίου τόν άπαξάν, τόν έδσαν στην ειδική σάβια κι' έβαλαν το κεφάλι του κάτω από το λεπίδι της καριαισίλας. Ένα πρόβλημα άκούστηκε κατόπιν και το τρομερό λεπίδι έπεσε!

Μόλις το κεφάλι του καρατεμνθέντος κύλησε στον ειδικό σάβιο με τά πριονίδια, ο δικηγόρος άπλωσε το χέρι του, το έπιασε από τις τρίχες, το έφερε σιμά στο πρόσωπό του

και τού ψιθύρισε κάτι στ' αυτί: Τί συνέβη τότε; Άς άφήσουμε να μάς το διηγηθί ο ίδιος ο Δομνίκ:

«Όταν έσώκωσα το κεφάλι από το καλάθι, γράφει ο διαπρετής δικηγόρος, πολύ γρήγορα και πριν τά πριονίδια προλάβουν να κολήσουν στον αίματοστόαλαχο λαμό του, τά μάτια ήσαν δλάνοιχα και μέ κύτταζαν δείχνοντας πως δεν είχαν χάσει άκόμα τήν αντίληψη. Χωρίς λοιπόν να χάσω δευτερόλεπτο, φώναξα:

«Άπάντησε! Άπάντησε γρήγορα!...

Μόλις έπαύθησα αυτές τις λέξεις, το βλέφαρο του άριστερου ματιού του καρατεμνθέντος χαμηλώσε σπασμοδικά και ύψώθηκε πάλι. Ύστερα από μια συγμιαία ταραχή, επανέλαβα τις ίδιες λέξεις, άλλα δεν παρατήρησα καμμιά κίνησι και τότε φώναξα μ' έξαυσι:

«Γιά έννομα του Θεού, άπάντησε ξανά!...

Ένας άνεπαίσθητος παλμός παρατήρηθηκε τότε στο βλέφαρο του «κοιμένου κεφαλιού». Η βλεφαρίδες κοινήθηκαν έλαφρά σαν να τις άγγιξε ο άέρας. Τά χαρακτηριστικά όμως έμειναν άδραντα, ή γραμμή του προσώπου άκίνητες και μέσα σ' έξη δευτερόλεπτο από τή στιγμή πούπεσε το λεπίδι της λαμητόμου, το κεφάλι ήταν όλοφάνερα άψυχο. Έτσι δεν έπέτυχε παρά κατά το ήμισυ μόνον ή προσπάθειά μου προς διαφώτιση του μυστηρίου για τή διάρκεια της ζωής μετά τόν άποκεφαλισμό του ανθρώπου.

Και στην Έλλάδα, όταν έκαρτομήθη ο κακούργος Άρτόξης, παρετηρήθη ένα σχετικό περιεργό σημάτωμα: Το κεφάλι του γελοσος όταν έπεσε στο σάβιο της λαμητόμου. Το περιστατικόν αυτό έκαμε τότε μεγάλη άντύπησι και έγρόφησαν πολλά σχετικώς από τούς έν Αθήνας επιστήμονας.